

ОПРЕДЕЛЕНИЕ
София, 7 юни 2016 г.

Конституционният съд в състав: Борис Велчев – председател, членове: Цанка Цанкова, Стефка Стоева, Румен Ненков, Кети Маркова, Георги Ангелов, Анастас Анастасов, Гроздан Илиев, Мариана Карагьозова-Финкова, Константин Пенчев, Филип Димитров, Таня Райковска, при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова разгледа в закрито заседание на 7 юни 2016 г. конституционно дело № 8/2016 г., докладвано от съдията Кети Маркова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България.

Делото е образувано на 30.05.2016 г., по искане на президента на Република България, който е сезирал Конституционния съд за установяване на противоконституционност на Решение за провеждане на национален референдум, прието от 43-то Народно събрание на 12 май 2016 г. (Обн. ДВ, бр. 37 от 2016г.), в частта по т. 2, 4 и 6, относно приетите с акта въпроси, както следва:

-по т. 2: „Подкрепяте ли броят на народните представители да бъде намален на 120?“;

-по т. 4: „Подкрепяте ли да може да се гласува и дистанционно по електронен път при провеждане на изборите и референдумите?“;

-по т. 6: „Подкрепяте ли директорите на областните дирекции на Министерството на вътрешните работи и началниците на районните управления в областните дирекции на Министерството на вътрешните работи да се избират с мажоритарна избирателна система с абсолютно мнозинство в два тура?“.

В искането президентът е развил съображения, че установената с Конституцията система от висши държавни органи подлежи на

преуреждане или по пътя на приемането на нов основен закон, или чрез промяна на действащата Конституция. И в двата случая обаче решаването на визириания кръг въпроси, съобразно нормата на чл. 158 от Конституцията, е изцяло в правомощията на Велико Народно събрание. Като се е позовал на задължителната тълкувателна практика на Конституционния съд, вносителят поддържа, че конституционният статус на Народното събрание като колективен орган, иманентно включва и броя на народните представители- 240, и следователно той може да бъде променен само от Велико Народно събрание, но не и от обикновено.

По-нататък, промяната на броя на народните представители в исканата посока (към намаляване), от друга страна засяга представителния характер на парламентарната институция, поради което противоречи на конституционния принцип на политическия плурализъм и има за последица стесняването на парламентарното представителство на гражданите. В тази насока сезирацията орган е заключил, че формулираният с оспорената т. 2 на Решението въпрос е в противоречие с чл. 1, ал. 1, чл. 4, ал. 1, чл. 11, ал. 1, чл. 63 и чл. 158, т. 3 (в хипотезата промени във формата на държавно управление) от Конституцията.

За да поддържа противоконституционност на формулирания по т. 4 от Решението на Народното събрание въпрос, вносителят се позовава на наличието на вече проведен-на 25.10.2015 г. национален референдум с идентичен въпрос към гражданите: „Подкрепяте ли да може да се гласува и дистанционно по електронен път при провеждане на изборите и референдумите?“, след който и предвид броя на гласувалите лица и получените резултати, са изпълнени предвидените в чл. 23, ал. 3 и чл. 52 от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС) процедури. Компетентният орган- в случая Народното събрание, е приел решение, с което е подкрепил възможността да се гласува и дистанционно по електронен път при произвеждането на избори и референдуми и при уредени законови гаранции за тайната на

вота, гражданския контрол върху изборния процес и сигурността на информационните системи. Приет е § 145 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Изборния кодекс (ПЗР ЗИДИК), с който е създадена изрична правна уредба, осигуряваща възможността за бъдещо дистанционно електронно гласуване. Според президента, приемането на нормативен акт, обективиращ волята на мнозинството от участвалите в референдума граждани за въвеждането на електронното дистанционно гласуване, прави недопустимо повторното провеждане на нов референдум по същия въпрос, и то само няколко месеца след първия. Последното се квалифицира като нарушаване на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Подробни съображения за противоконституционност са развити в искането и в частта му, отнасяща се до т. 6 на решението-по въпроса за възможността директорите на областните дирекции на МВР и началниците на районните управления в областните дирекции на МВР да се избират с мажоритарна избирателна система с абсолютно мнозинство в два тура. Поддържа се, че прекият избор на директорите и началниците на визираните полицейски структури е в колизия с принципа на разделението на властите, установен с чл. 8 от Конституцията, тъй като тяхното формиране и кадрово обезпечаване е изцяло от компетентността на изпълнителната власт, а така също и с принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Така формулираният въпрос, според вносителя, принципно се оказва и извън възможния предмет на всеки национален референдум, съобразно рамката, очертана с разпоредбата на чл. 9, ал. 1 ЗПУГДМС. Президентът е изтъкнал ролята и мястото на изпълнителната власт в системата на органите на държавна власт, позовал се е и на конституционно закрепените основни функции на правителството. Отчел е специфичната дейност и функции на Министерството на вътрешните работи, съобразно нормите на специалния закон, разграничавайки политическите лица от полицейските служители в

неговите структури. Акцентирал е върху статуса на държавния служител, който чл. 116 от Конституцията определя като политически неутрален. Според вносителя сама по себе си възможността полицейски служители да бъдат издигани, да се кандидатираат и да участват в преки избори по правилата на Изборния кодекс, включващи провеждането на предизборна кампания с агитация в полза на един или друг кандидат, неминуемо влече политизиране на МВР, а последното е недопустимо по отношение на професионалния състав. Като е заключил, че оспореното решение на Народното събрание, в частта относно последния формулиран въпрос, нарушава и нормите на чл. 105, ал. 1 и 2, чл. 116, ал. 1 от Конституцията, президентът е поискал обявяването му в тази част за противоконституционно.

Производството е във фазата по допустимостта на искането.

Вносител на искането е държавен орган, който по силата на чл. 150, ал. 1 от Конституцията е компетентен да сезира Конституционния съд, като инициира производство за установяване на противоконституционност на акт на Народното събрание- Решение за произвеждане на национален референдум.

Искането отговаря на изискванията на чл. 17, ал. 1 от Закона за конституционен съд (ЗКС) и чл. 18 от Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд (ПОДКС), по отношение на неговата форма, реквизити, съдържание и предмет.

Конституционният съд до настоящия момент не се е произнасял по поставените с искането конкретни въпроси, решаването по същество на които е в неговите правомощия, съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

При тези данни Конституционният съд намира искането за допустимо, поради което следва да се допусне разглеждането му по същество.

С оглед предмета на настоящото конституционно дело като заинтересувани институции по смисъла на чл. 20а, ал. 1 ПОДКС в производството следва да бъдат конституирани: Народното събрание, Министерският съвет, министърът на вътрешните работи, министърът на външните работи, министърът на правосъдието, министърът на регионалното развитие и благоустройството, Върховният административен съд, главният прокурор, омбудсманът, Централната изборителна комисия и Висшият адвокатски съвет.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС съдът намира, че следва да отправи покана да предложат писмено становище по делото на: Инициативен комитет с председател Станислав Трифонов, Сдружение „Болкан Асист“, Сдружение „Институт за развитие на публичната среда“, Инициативен комитет „Гласувай без граници“, представляван от Мануела Малеева- Франиер, „Асоциация „Прозрачност без граници“, Федерация на независимите студентски дружества, сдружение „Гражданска инициатива за свободни и демократични избори“, сдружение „Българско сдружение за честни избори и граждански права- Национална асоциация“, „Национална младежка мрежа“, сдружение „Институт за социална интеграция“, Български хелзинкски комитет, Съюз на юристите в България, Асоциация за европейска интеграция и права на човека, Институт за модерна политика и Фондация „Български адвокати за правата на човека“.

На основание чл. 20, ал. 3 ПОДКС съдът приема, че следва да отправи покана до: проф. д-р Евгени Танчев, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Снежана Начева, проф. д-р Пламен Киров и проф. д-р Георги Близнашки да дадат писмено правно мнение по предмета на делото.

Воден от изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд на Република България

ОПРЕДЕЛИ:

ДОПУСКА за разглеждане по същество искането на президента на Република България за установяване на противоконституционност на Решение за провеждане на национален референдум, прието от 43-то Народно събрание на 12 май 2016г. (Обн. ДВ, бр. 37 от 2016г.), в частта: по т. 2 с формулиран въпрос: „Подкрепяте ли броят на народните представители да бъде намален на 120?“; т. 4 - „Подкрепяте ли да може да се гласува и дистанционно по електронен път при провеждане на изборите и референдумите?“; и т. 6 - „Подкрепяте ли директорите на областните дирекции на Министерството на вътрешните работи и началниците на районните управления в областните дирекции на Министерството на вътрешните работи да се избират с мажоритарна изборителна система с абсолютно мнозинство в два тура?“.

КОНСТИТУИРА като заинтересувани институции по делото: Народното събрание, Министерския съвет, министъра на вътрешните работи, министъра на външните работи, министъра на правосъдието, министъра на регионалното развитие и благоустройството, Върховния административен съд, главния прокурор, омбудсмана, Централната изборителна комисия и Висшия адвокатски съвет.

Преписи от искането и настоящото определение да се изпратят на заинтересуваните институции, с указание в 30-дневен срок от получаването да представят доказателства и писмени становища.

ОТПРАВЯ ПОКАНА до: Инициативен комитет с председател Станислав Трифонов, Сдружение „Болкан Асист“, Сдружение „Институт за развитие на публичната среда“, Инициативен комитет „Гласувай без граници“, представляван от Мануела Малеева-Франиер, „Асоциация „Прозрачност без граници“, Федерация на независимите студентски дружества, сдружение „Гражданска инициатива за свободни и демократични избори“, сдружение „Българско сдружение за честни избори

и граждански права- Национална асоциация“, „Национална младежка мрежа“, сдружение „Институт за социална интеграция“, Български хелзинкски комитет, Съюз на юристите в България, Асоциация за европейска интеграция и права на човека, Институт за модерна политика и Фондация „Български адвокати за правата на човека“ в същия срок да предложат писмено становище по делото, като им се изпратят преписи от искането и настоящото определение.

ОТПРАВЯ ПОКАНА до: проф. д-р Евгени Танчев, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Снежана Начева, проф. д-р Пламен Киров и проф. д-р Георги Близнашки в същия срок да дадат писмено правно мнение по предмета на делото, като им се изпратят преписи от искането и настоящото определение.

Препис от определението да се изпрати и на вносителя, с възможност в същия срок да представи доказателства и изложи допълнителни съображения в подкрепа на искането си.

Председател: Борис Велчев